

В.И.Ленин

ЗА ЛОЗУНГА „ЕВРОПЕЙСКИ СЪЕДИНЕНИ ЩАТИ”

В бр.40 на „Социал-Демократ” ние съобщихме, че Конференцията на задграничните секции на нашата партия реши да отложи въпроса за лозунга „Европейски съединени щати” до обсъждане в печата на икономическата страна на въпроса.

Дискусията по този въпрос прие на нашата конференция едностранчиво-политически характер. Отчасти това бе предизвикано може би от факта, че в манифеста на Централния комитет този лозунг бе направо формулиран като политически (като „най-близък политически лозунг...” се казва там), при което не само беше издигнат лозунг за републикански Европейски съединени щати, но н беше подчертано специално, че „без революционното събаряне на германската, австрийската и руската монархии” този лозунг е безсмислен и фалшив.

Да се възразява срещу такава постановка на въпроса е границите на политическата оценка на дадения лозунг – например от гледището, че той засенчва или отслабва и пр. лозунга за социалистическа революция – е съвсем неправилно. Политическите преобразования в действително демократична насока, а още повече политическите революции в никакъв случай, никога, при никакви условия не могат нито да засенчат, нито да отслабят лозунга за социалистическа революция. Напротив, те винаги я приближават, разширяват базата за нея, въвличат в социалистическата борба нови слоеве от дребната буржоазия и от полупролетарските маси. А, от друга страна, политическите революции са неизбежни в хода на социалистическата революция, която не може да се разглежда като един акт, а трябва да се разглежда като епоха на бурни политически и икономически сътресения, на най-изострена класова борба, на гражданска война, на революции и контрареволуции.

Но ако лозунгът за републикански Европейски съединени щати, поставен във връзка с революционното събаряне на трите най-реакционни монархии в Европа начело с руската, е съвсем неуязвим като политически лозунг, то остава още извънредно важният въпрос за икономическото съдържание и значение на този лозунг. От гледна точка на икономическите условия на империализма, т.е. на износа на капитал и на подялбата на света от „напредналите” и „цивилизовани” колониални държави, Европейските съединени щати при капитализма са или невъзможни, или реакционни.

Капиталът е станал интернационален и монополистичен. Светът е поделен между шепата велики, т.е. преуспяващи в големия грабеж и в потискането на нациите, държави. Четири велики държави в Европа: Англия, Франция, Русия и Германия, с население от 250-300 милиона, с пространство около 7 млн. кв.км, имат колонии с население почти половин милиард (494,5 милиона), с пространство 64,6 млн.кв.км, т.е. почти половината от земното кълбо (133 млн. кв.км без полярната област). Прибавете към това трите азиатски държави: Китай, Турция, Персия, които сега

разбойниците, водещи „освободителна” война, а именно: Япония, Русия, Англия и Франция, късат на части. Тези три азиатски държави, които може да ги нарекат полуколонии (в действителност те са сега 9/10 колонии), имат 360 млн. население и 14,5 млн. кв.км пространство (т.е. почти 1,5 пъти повече от пространството на цяла Европа).

По-нататък. Англия, Франция и Германия са вложили в чужбина не по-малко от 70 милиарда рубли капитал. За да получават „законния” доходец от тази приятна сума – доходец над три милиарда рубли годишно, – им служат националните комитети на милионерите, наричани правителства, имащи на разположение войска и военна флота, „настаняващи” в колониите и полуколониите синчетата и братлетата на „господин милиарда” като вицеокрали, консули, посланици, чиновници от всякакъв род, попове и др. пиявици.

Така е организирано в епохата на най-високото развитие на капитализма ограбването от шепа велики държави на около един милиард население на земята. И при капитализма друга организация е невъзможна. Да се откажат от колониите, от „сферите на влияние”, от изнасянето на капитал? Да се мисли за това, значи да се слезе до равнището на попчето, което всяка неделя проповядва на богатите величието на християнството и съветва да се подаряват на бедните..., ако не няколко милиарда, то няколкостотин рубли годишно.

Европейските съединени щати при капитализма се равняват на споразумение за дележ на колонните. Но при капитализма е невъзможна друга основа, друг принцип на дележ освен силата. Милиардерът не може да дели с някой друг „националния доход” на капиталистическата страна иначе освен пропорционално: „според капитала” (и при това още с прибавката: големият капитал да получи повече, отколкото му се следва). Капитализмът е частна собственост върху средствата за производство и анархия в производството. Да се проповядва „справедлива” подялба на дохода на такава база, е прудонизъм, еснафско и филистерско тъпоумие. Не може да се дели иначе освен „според силата”. А силата се изменя с хода на икономическото развитие. След 1871 година Германия се засили 3-4 пъти по-бързо, отколкото Англия и Франция, Япония – 10 пъти по-бързо, отколкото Русия. За да се провери действителната сила на капиталистическата държава, няма и не може да има друго средство освен войната. Войната не противоречи на основите на частната собственост, а е пряко и неизбежно развитие на тези основи. При капитализма е невъзможен равномерен растеж на икономическото развитие на отделните стопанства и отделните държави. При капитализма са невъзможни други средства за възстановяване от време на време на нарушеното равновесие освен кризите в промишлеността, войните в политиката.

Разбира се, възможни са временни споразумения между капиталистите и между държавите. В този смисъл са възможни и Европейски съединени щати като споразумение на европейските капиталисти... за какво? Само за да се задушава задружно социализмът в Европа, задружно да се пазят заграбените колонии против Япония и Америка, които са крайно недоволни от сегашното разпределение на

колониите и които се засилиха през последното половин столетие неизмеримо по-бързо, отколкото изостаналата, монархическа, започнала да гние от старост Европа. В сравнение с Американските съединени щати Европа като цяло означава икономически застой. На съвременна икономическа основа, т.е. при капитализма, Европейски съединени Щати биха означавали организация на реакцията за задържане на по-бързото развитие на Америка. Онези времена, когато делото на демокрацията и делото на социализма беше свързано само с Европа, отминаха безвъзвратно.

Световни съединени щати (а не европейски) са онази държавна форма на обединение и свобода на нациите, която ние свързваме със социализма – докато пълната победа на комунизма доведе до окончателно изчезване на всяка, в това число и на демократичната държава. Като самостоятелен лозунг лозунгът Световни съединени щати едва ли би бил обаче правилен, първо, защото той се слива със социализма; второ, защото той би могъл да породи неправилно тълкуване за невъзможност социализмът да победи в една страна и за отношението на такава страна към останалите.

Неравномерността на икономическото и политическото развитие е безусловен закон на капитализма. Оттук следва, че е възможна победа на социализма първоначално в не много или дори в една, отделно взета капиталистическа страна. Победилният пролетариат на тази страна, след като експроприира капиталистите и организира в страната си социалистическо производство, би се изправил срещу останалите, капиталистическия свят, привличайки към себе си потиснатите класи на другите страни, вдигайки в тях въстание срещу капиталистите, излизайки в случай на необходимост дори с военна сила срещу експлоататорските класи и техните държави. Политическата форма на обществото, в което побеждава пролетариатът, събаряйки буржоазията, ще бъде демократическата република, все повече централизираща силите на пролетариата на дадената нация или дадените нации в борбата против държавите, които още не са преминали към социализма. Невъзможно е унищожаване на класите без диктатура на потиснатата класа, на пролетариата. Невъзможно е свободно обединение на нациите и социалистическо общество без повече или по-малко дълга, упорита борба на социалистическите републики, против изостаналите държави.

Ето по какви съображения, в резултат на многократни обсъждания на въпроса на Конференцията на задграничните секции на РСДРП и след конференцията, редакцията на ЦО стигна до извода за неправилността на лозунга за Европейски съединени щати.

23 август 1915г.